

Paulos Silentiarios' heksametre til genindvielsen af *Hagia Sophia* i 562 e.Kr. *

Oversat af
Jonas Christensen og Christian Troelsgård

Indledning

Der findes næppe noget menneskeskabt vartegn i Istanbul, der i den grad skiller sig ud som monument over byens historie, som kirken, moskeen og nu museet *Hagia Sophia* – Den Hellige Visdoms Kirke. Om end det ydre i store træk er gået uforandret igennem historien, har det indre været udsat for en del ændringer: ikonoklasme, korstog og erobring har sat sig sine spor. Paulos Silentiarios' lejlighedsdigt, reciteret i forbindelse med genindvielsen af *Hagia Sophia* i 562, har sammen med Prokopios' *Om Bygningsværkerne* ofte været anvendt som en vigtig samtidig kilde til kirkens tilblivelse, arkitektoniske udformning og udsmykning, og det er blevet flittigt anvendt af kunst- og arkitekturhistorikere i forbindelse med udforskningen og fortolkningen af denne enestående bygning. Til det formål har der i nyere tid udelukkende været anvendt prosaoversættelser og parafraaser. Vi har her valgt at isolere det første afsnit af digtkomplekset, som er skrevet på heksametre, og oversættelsen til danske vers har især til formål at belyse digtets litterære sider.

Det sidste epyllion?

Det første heksameterafsnit indeholder mange af den episke digtnings traditionelle elementer: digterens proklamation af hovedtema, musepåkaldelse, litterære og lærde allusioner, dialogisk gudescene, hvor den personificerede Roma anråber kejseren om hjælp, og et livligt fortællende afsnit om kejser Justinians personlige rolle i genopbygningen. Denne fortælling afbrydes af bukolske skildringer, som giver anledning til en sammenligning af naturens og kulturens (kirkebygningens) skønhed. Højdepunktet nås i beskrivelsen af kirkens genindvielse, og herefter følger 'ekfrasen' af kirkens østligste ende. Heksameter-afsnittet afsluttes med at 'det rosenanklede daggy' vandrer ind gennem kirkens øverste vinduer. Forud for dette 'epyllion' findes en prolog, som falder i to dele, hvor Paulos appellerer til henholdsvis kejserens og patriarken Eutykhios' opmærksomhed. Efter

---

*Ideen til oversættelsen opstod på et tekstlæsningshold i 'Byzantinsk litteratur' på Københavns Universitet i efteråret 2007. Vi takker de øvrige deltagere på holdet, Niels Grotum Sørensen, Anja S. Larsen og Annette Jung for deres bidrag til diskussion og fortolkning af teksten. Endelig må vi takke Peter Zeeberg, som velvilligt har givet en lektion i danske heksametre. Alle fejl og mærkværdigheder hæfter vi naturligvis selv for.

et kort afsnit i jambiske trimetre fortsætter beskrivelsen af kirkens øvrige dele, og digtkomplekset afsluttes symmetrisk med to panegyriske afsnit.

Med respekt for Paulos Silentiarios' byzantinske version af det episke kunstsprog¹ fremtræder oversættelsen som en forhåbentlig ikke alt for ujævn blanding af nutidsdansk og wilster'sk sprogbrug. Den græske tekst, som på nær et enkelt sted² følger Friedländers tekst, er baseret på det eneste bevarede håndskrift, Heidelberg, Pal. gr. 23 (11. årh.). Dette håndskrift indeholder i øvrigt den såkaldte *Anthologia lyrica graeca* eller *Anthologia Palatina*. Vi har under den græske tekst angivet mulige eller sandsynlige litterære referencer i digtet.³ Det ser ud til, at Paulos' litterære horisont strakte sig fra Homer over Apollonios Rhodios til Nonnos og på den romerske side fra Properts og Vergil til Sidonius Apollinaris.

Anledning og baggrund

Den første *Hagia Sophia*-basilika blev opført under Theodosios II (regerede 408-450) og brændte ned under de optøjer, der hærgede store dele af Konstantinopel i 532. Den nye stenkirke blev påbegyndt af Justinian allerede samme år og stod færdig d. 27. december 537, en bemærkelsesværdig hastighed, der mere end antyder vigtigheden af byggeriet for kejser Justinian.

Under krigen mod vandalerne i 533-34 var statskassen blevet tilført betydelige midler fra det genvundne Karthago, skatte vandalerne blandt andet havde skaffet sig ved plyndringen af Rom, og disse midler kunne sammen med den solide økonomi i begyndelsen af Justinians regeringsperiode finansiere det omfattende byggeri.

På grund af den oprindeligt noget lavere udførte kuppel kunne kirken ikke stå for ét af de i regionen så hyppige jordskælv, og, som Paulos beskriver i digtet, faldt dele af kuplen ned i maj 558, sandsynligvis efter at være blevet svækket af et kraftigt jordskælv allerede i december 557. En sammenstyrtning i bygherrens egen levetid må have givet anledning til prestigetab. Især må det have været et problem for Justinian, hvis kræfter i den grad havde været rettet mod imperiets og kejserværdighedens forøgelse, både kulturelt, politisk og religiøst. Genopførelsen har derfor haft høj prioritet (den blev påbegyndt i maj 558), og genindvielsen gav anledning til en opvisning af kejsreembedets guddommelige sanktion, en faktor, der var helt afgørende i østromersk ideologi: kejseren var en karismatisk figur, der samlede det verdslige og religiøse i sin person.

Kirken blev genindviet 24. december 562. Ekfrasen er, alt efter hvordan man tolker nogle passager i digtet og håndskriftets rubrikker, fremført 31. december eller 6. januar 563. Først i det kejserlige palads, og derefter i patriarkens, under overværelse af kejser Justinian, patriarken Eutykhios og en forsamling bestående af Konstantinopels dignitarer, verdslige såvel som gejstlige.

---

¹Se mere om dette nedenfor i afsnittet 'Stil og motiver'.

²Se apparatet v. 333.

³Både den græske tekst (venstresiderne) og den danske oversættelse (højresiderne) følger Friedländers linietælling for hele digtet.

Justinians regeringstid

Justinians tid ved magten - sammen med sin onkel, Justin I, fra 518-27, siden som eneheriker 527-565 - var især i de første år præget af et voldsomt aktivitetsniveau. Udover den nærmest konstante krig med Sasaniderne om kontrollen over Mesopotamien og Syrien, førte han angrebskrige mod vandalerne og berberne i Nordafrika (532-533), ostrogoterne i Italien (fra 535) og visigoterne i Spanien (ca. 550). Resultatet var, at det meste af middelhavskysten for en kort stund igen kom under romersk autoritet. Samtidig med disse erobringer satte Justinian et stort lovrevisionsprojekt i gang, under ledelse af Ulpian og Tribonian, hvilket blandt andet resulterede i *Corpus Juris Civilis*, en samling af romerske retskilder, som fik en enorm betydning for Europas senere retshistorie. Justin og Justinian overtog en bugnende statskasse fra Anastasios I, og disse penge finansierede - ud over krigene - ambitiøse bygningsprojekter i de fleste dele af riget. Eksisterende byer, klostre og fæstninger blev renoveret, og nye byer, f.eks. *Justiniana Prima* (i nærheden kejser af Justinians fødested i det nuværende Serbien), og fæstninger blev anlagt på strategisk fordelagtige steder. Det er i denne kontekst bygningen af *Hagia Sophia* må ses, og i Paulos' fremstilling fejres den som en endnu større (fredstids-)sejr end sejren over vandalerne.

Paulos Silentarios

Vi ved ikke meget om Paulos Silentarios' liv. Fra håndskriftets rubrik fremgår det, at hans far hed Kyros, og vi får også lidt oplysninger fra Agathias Skolastikos, en samtidig litterat og Paulos' ven. Agathias er bedst kendt for sin historie, der fortsætter Prokopios' *Krigshistorie*. I øvrigt er begge tilskrevet digte i *Anthologia Palatina*. Et sted i Agathias' historiske værk⁴ fortælles at Paulos kom af en rig familie og satte en ære i sin dannelse, hvilket også kommer klart til udtryk i digtet.

Paulos kendes ikke kun for *Hagia Sophia*-ekfrasen, men også for en række epigrammer i *Anthologia Palatina*, hvor han og Agathias blandt andet kommenterer deres bedrifter og erotiske eskapader.⁵ Titlen 'silentarios' refererer til en æresposition ved hoffet, en slags ceremonimester. Det var en ret fremtrædende post på linje med en senator, og en passende titel for en forfatter af imperial panegyrik - eller måske en passende belønning for veludført digtning?

Stil og motiver

Epylliets sprog er kraftigt arkaiserende og har et stærkt homerisk islæt, en stil Paulos har til fælles med både samtidige og forgængere, især Nonnos fra Panopolis (levede omkring 400 e.Kr.), hvem Paulos i særlig grad lader til at have læst og ladet sig inspirere af. Kombinationen af homerisk sprog og Paulos Silentarios' baggrund i det 6. århundrede giver digtet et særligt præg, hvor ord og

---

⁴Agathias *Hist.* 5.6.7

⁵*Anthologia Palatina*: V: 217, 219, 221, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 239, 241, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 255, 256, 258, 259, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 275, 279, 281, 283, 286, 288, 290, 291, 293, 300, 301; VI: 54, 57, 64, 65, 66, 71, 75, 81, 82, 84, 168; VII:4, 307, 560, 563, 588, 606, 609; IX:396, 443, 620, 651, 658, 663, 664, 764, 765, 770, 782; X: 15, 74, 76; XI: 60; XVI: 57, 77, 78, 118, 277, 278.

vendinger fra samtidens sprog - sammen med liturgiske og arkitektoniske fagudtryk - sniger sig ind i det tilsyneladende arkaiske, episke sprog. Visse ord undergår endda en forvandling til kunstige arkaismer ved indskydelse af ekstra vokaler.

Klassiske myter spiller stadig en rolle, om end størstedelen af inspirationen er hentet fra personificerede begreber og steder som 'Freden', 'Roma' og 'Misundelsen', og placerer digtet i den senromerske, panegyriske poetiske tradition. Side om side med hedenske myter og personifikationer lader Paulos kristne temaer spille en stor rolle i digtet, og hans gentagne billeder af op- og nedstigninger synes at understrege den genopførte kirkes betydning som symbol på jordisk stræben efter det himmelske. En sådan syntese af det arkaiserende, 'hedenske' billedsprog og de kristne motiver lader til at være Paulos' egen, og digtet markerer således et vigtigt punkt i senromersk eller tidlig byzantinsk litteraturhistorie; atticismens poetiske myter er her ligeværdige med de kristne figurer, hvor de før var enerådende hos f.eks. Nonnos i hans *Dionysiaca*, og siden blev skubbet lidt mere i baggrunden som lærde paralleller til de bibelske fortællinger.

Litteratur i udvalg

Paul Friedländer, *Johannes von Gaza und Paulus Silentarios*, Berlin 1912 (kritisk udgave, indledning og kommentar).

Maria Luigia Fobelli, *Un tempio per Giustiniano: Santa Sofia di Costantinopoli e la Descrizione di Paolo Silenziario*, Rom 2005 (tekst og prosaoversættelse til italiensk med kommentarer).

P. Magdalino - R. Macrides, 'The Architecture of Ekphrasis: Construction and Context of Paul the Silentiary's Poem on *Hagia Sophia*', *Byzantine and Modern Greek Studies*, 12 (1988), 47-82 (om digtets litterære tradition og struktur).

Mary Whitby, 'The Occasion of Paul the Silentiary's Ekphrasis of S. Sophia', *The Classical Quarterly*, New Series, 35.1 (1985), 215-228 (om begivenheden og ceremoniellet).

Gilbert Dagron, *Emperor and Priest: The Imperial Office in Byzantium*, Cambridge 2003. Især del 1, afsnit 3: 'Ceremonial and Memory' (gennemgår kejserens rute fra paladset til Hagia Sofia og de dermed forbundne ritualer).

Michael Maas (red.): *The Cambridge Companion to the Age of Justinian*, Cambridge 2005 (generel historisk baggrundslæsning).

Tekst og oversættelse
(på modstående sider)

Παύλου Σιλευτιαρίου, υἱοῦ Κύρου,
ἔκφρασις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας

- 135 Σήμερον οὐ σακέων με φέρει κτύπος, οὐδ' ἐπὶ νίκην
ἔσπερον ἢ Ἐλίβυσσαν ἐπείγομαι, οὐδὲ τροπαίοις
ἀμφὶ τυραννοφόνους καναχήποδα ῥυθμὸν ἀράσσω·
Μηδοφόνων ἀβόητα μένοι κλέα σήμερον ἔργων.
Εἰρήνη πολυόλβε, τιθηνήτειρα πολλῶν,
140 ἦν πλέον εὐπήληκος ἄναξ ἠγκάσσατο Νίκης,
δεῦρο· πολισσούχοισιν ἐπαυχήσαντες ἀέθλοις
παντὸς ὑπερκύδαντος ὑπέρτερον οἶκον ἀγῶνος
εὐιέροις ὕμνοισιν αἰείσομεν, ᾧ ὑπὸ μούνῳ
πάν κλέος ὑψορόφοιο κατώκλασε θέσκελον ἔργου.
145 Ἄλλὰ σὺ μοι βασιλῆα φερέσβιον, ὄμπνια Ῥώμη,
στέψον ἀκηρασίοισι χύδην καταειμένον ὕμνοις,
οὐχ ὅτι σὸν ζυγόδεσμον ἐφήρμοσεν ἔθνεσι γαίης,
οὐχ ὅτι σὼν ἐτάνυσσεν ὑπέρβια μέτρα θοώκων
τέλσα παρ' ἐσχατόωντα κατ' ὠκεανιτίδας ἀκτάς,
150 ἀλλ' ὅτι σὸν περὶ πῆχυν ἀπείρονα νηὸν ἐγείρας
Θυμβριάδος ποίησε φαεινότερην σε τεκούσης.
εἷξατέ μοι, Ῥώμης Καπετωλίδες, εἷξατε, φῆμαι·
τόσσον ἐμὸς βασιλεὺς ὑπερήλατο θάμβος ἐκείνο,
ὀππόσον εἰδώλοιο θεὸς μέγας ἐστὶν ἀρείων.
155 ἔνθεν ἐγὼν ἐθέλω σε μελιφθόγοισι χορείαῖς,
χρυσοχίτων Ἀνθοῦσα, τεὸν σκηπτοῦχον αἰδεῖν.
καὶ γὰρ ἄναξ οὐ μούνον ἐν ἔντεσι χεῖρα κορύσσω
ῥινοτόρῳ δούλωσεν ἀπείρονα βάρβαρον αἰχμῆ,
ὄφρα τεοῖς ἀδμήτα λόφον κλίνειε λεπάδνοις
160 καὶ θέμιδος πτήξειε τῆς ζυγόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
τετριγῶς ὑπέροπλα μέλας Φθόνος ὤκλασε τόξῳ
ἀστυόχου βασιλῆος, ἐπασσυτέροις δὲ βελέμνοις
ῥωγαλέος δούπησε, πεσῶν δ' ἐβάθυνε κούνην.
καὶ σὺ δὲ πρεσβυγένεθλε Λατινιάς ἔρχεο Ῥώμη,

En beskrivelse af den Store Kirke, af Paulos Silentarios, søn af Kyros

Ej er det skjoldenes gny, som bærer mig frem, heller ikke 135
sejren i Vest eller Libyen ⁶ er i mit sind, ej om vældigt
drab på oprørske mænd ⁷ slår min hestehovs-stampende rytme.
Ryet om medernes drab må i dag ligge hen uden sange!
Lykkelig du, Gudinde for Fred, du, Byernes amme, ⁸
som den behjelmede drot jo ærer langt mere end Nike! 140
Kom! Her står jeg i stolthed, og det ved kejserens møje
opførte hus, som er hævet så højt over andre bedrifter,
vil jeg besyngne i hellige kvad. I forhold til dette
blegner guddommeligt ry om hvert et højthvælvet bygværk!
Kornrige Roma, kom hid! Og bekrans nu for mig denne kejser, 145
velfærdens giver, om hvem, der slynges renfærdige hymner,
ikke fordi han fastspændte folkeslag under dit styre,
ikke fordi han udstrakte rigets kraftfulde vælde
ud over jordklodens yderste kreds, Okeanos' kyster,
men for det tempel, han dig bygged' op i uendelig skala, 150
mere berømt end Tiberen selv, som dig bragte til live.
Vig for mig, Roms Kapitol, træd til side, indstændigt jeg beder!
Netop så højt fik min drot det underværk opført fra grunden,
som den almægtige Gud er større end afgudestøtter!
Derfor jeg ønsker, at du med honningklingende korsang, 155
Blomstrende by, med chiton af guld, besynger din hersker.
Ikke alene har han i sin hånd taget op sine våben
og gjort barbaren til træl med sin skjoldgennemborende lanse,
for at han seler på hordernes hals ku' lægge, dem tvinge
under den romerske ret, men også at selve det sorte 160
skrigende monster, Misundelsen, bragtes at vakle og knæle,
ramt af en byge af skud fra kejserens kraftige bue,
dumpede såret til jord, og satte sit aftryk i støvet.
Kom også Latiums stad, du ældgamle hovedstad, Roma,

---

⁶Her fejrer Paulos sandsynligvis Justinians sejr i 533 over vandalerkongen Gelimer og i 550'erne i Italien over de ostro-gotiske konger.

⁷Kronikøren Theophanes rapporterer (de Boor 237-238) om et kupforsøg mod Justinian tidligere samme år.

⁸Justinian indgik i 561 endnu en spektakulær fredsaftale med det Sassanidiske Riges hersker, Khosroes I.

- 165 σύνθροον αείδουσα μέλος νεοθηλείϊ Ῥώμη·
 ἔρχεο καγχαλώσα, τεῖν ὅτι παῖδα δοκεύεις
 μητρὸς ὑπερτέλλουσαν, ἐπεὶ χάρις ἦδε τοκῆων.
 Ἄνδρες, οἷσι μέμηλε θεουδέα θεσμὰ γεραίρειν,
 δευρό μοι ἀχλυόεσσαν ἀπορρίψαντες ἀνίην
- 170 χιονέους ἔσσασθε γεγηθότες ἄψεσι πέπλους.
 δάκρυ δὲ πενταέτηρου ἀποψήσαντες ὀπωπῆς
 μέλψομεν εὐφήμοις ὑπὸ χεῖλεσιν εὐποδας ὕμνους.
 οὐρανίων ὥϊξεν ἐπὶ χθονὶ κλήθρα πυλάων
 Αὔσουϊων σκηπτοῦχος, ὅλαις δ' ἐπέτασεν ἑορταῖς
- 175 εὐφροσύνην εὐρείαν, ὅλας ἤμβλυσε μερίμνας.
 ἐξότε γὰρ δούπησεν ἐρισθενὲς ἔργου ἀνάκτων,
 κῆδος ἔην ἀλίσστον ἀνὰ πτόλιν. ἴλαθι μύθῳ,
 ἴλαθι τολμήεντι, μεγασθενὲς ἦρανε γαίης,
 ἰλήκοις ἐπέεσσι, καὶ εἰ τεὸν οὐας ὀρίνω
- 180 βαιὸν ὅσον· μεγάλων γὰρ ἐπερχομένη χάρις ἔργων
 Ληθαίοις ἐκάλυψε κατηφέα κέντρα ῥεέθροις.
 καὶ φάος ἡελίοιο φαάντερόν ἐστιν ὀδίτη
 χειμερίην μετὰ νύκτα, καὶ ἡμερόεσσα γαλήνη
 ἄνδρας ἀλιπλάγκτους μετὰ κύματα μᾶλλον ἰαίνει.
- 185 ἴλαθι τολμήεντι, μεγασθενὲς, ἴλαθι μύθῳ.
 Ἦδη μὲν σθεναροῖσιν ἐπεμβεβαυῖα θεμείλοις
 σφαίρης ἡμιτόμοιο κατήριπε θέσκελος ἄντυξ·
 μυστιπόλου δ' ἐτίναξεν ἐδέθλια πάντα μελάθρου,
 πάντα δ' ὑπεσκίρτησεν ἐν ἄστει βάρηρα θεμείλων,
- 190 γαῖα δ' ὑπεστενάχιζεν ἐπὶ χρόνον, ἡερίαις δὲ
 μισγομένη νεφέλησιν ὀμιχλήεσσα κούρη
 οὐρανόθεν ἀμάρυγμα μεσημβρινὸν ἔσκεπεν αἴθρης.
 Χριστὴ μάκαρ, σὺ δὲ σείο κατ' ἔνδια χεῖρα ταυύσσας
 αἵμασιν οὐ μεθέηκας ὑπ' ἀνδροφόνουσι μῆναι
- 195 σὴν χθόνα Τελχίνων κακοεργέας· οὐδὲ γὰρ ἔτλης
 ὄμματος ἀχράντοιο βολῆ πανδερκεῖ ἰεύσειν
 αἶμα χυθὲν τεμένεσσιν ἀναιμάκτοιο θυηλῆς.
 οὐδὲ μὲν εὐρύστερνός ὑπώκλασε μέχρι θεμείλων
 νηός, ἀριστῶδινος ἐελέμενος ἄμμασι τέχνης·

syng nu din tronsang i kor med dit afkom, den sidstfødte Roma! 165
 Kom nu med jublende råb: din datter synes at stige
 højere op end sin mor, og det er forældrenes glæde!
 Mænd, som er bundet af pligt til at fejre guddommelig ritus,
 kom nu til mig og kast al jeres modviljes mørke til side!
 Ifør jer nu den snehvide dragt med jubel og glæde! 170
 Fem års tårer vi bort fra vort ansigt vil tørre og synger
 hymner og velskabte vers med vores velsignende læber.
 Himmelske porte på jord blev nu åbnet ved hjælp af hans nøgle,
 og på den festlige dag forordned' Ausoniens hersker
 rigelig glæde, og al slags bekymring han gjorde til skamme. 175
 Dengang det skete, at kejsernes værk begyndte at knage,
 gik over byen en sorg, som ikke ku' standses. Vær nådig,
 nådig imod min frimodige tale, du, fyrste på jorden,
 nådig imod mine vers, skønt nu jeg besværer dit øre
 bare en smule. Thi glæden der kom af de store bedrifter 180
 dulmed' bedrøvelsens stik og smed dem i glemselens strømme.
 Også den rejsende ser at solen har klarere stråler
 efter den stormfulde nat, og den venlige medbør og havblik
 opvarmer sømandens sind endnu mer' efter skummende bølger.
 Vær du mig nådig, du stærke, og hør min frimodige tale! 185
 Pludseligt styrtede ned mod jorden den nederste hvælvkant,
 skønt den hviled' vidunderligt fast på de kraftige vægge.
 Murene under det hellige tag begyndte at ryste.
 Drønet fra bygningens samtlige grundsten gav genlyd i byen.
 Grundfjeldet sukkede dybt for en stund, og en hvirvlende støvstorm 190
 blandede sig med flokke af jagende skyer på himlen,
 skyggede bort det klareste middagslys' stråler for oven.
 Kristus, du rakte din hånd, du salige, ned fra din himmel,
 og ville ikke gi' lov til at onde Telchinere ⁹ skænded'
 jorden, du ejer, med blod, og med manddrab din kirke besudled'. 195
 Udholde aldrig du kunne at se med reneste øjne
 blod blive udgydt på jord, som er viet til ublodig ofring.
 Bygningen, bred som den var, dog styrted' ej fuldstændig sammen,
 tæt var den bygget og samlinger gjort efter fineste standard.

---

⁹I den antikke mytologi smedekyndige, ondsindede dværge fra Rhodos.

- 200 ἀλλὰ μιῆς ἀψίδος ἀπωλίσθησε κεραίη
 ἀντολική, σφαίρης τε λάχος κούρησιν ἐμίχθη.
 ἦν δὲ τὸ μὲν δαπέδοισι, τὸ δ' εἰσέτι (θάμβος ιδέσθαι)
 οἶάπερ ἀστήρικτον ὀμίλεεν ἐκκρεμές αὔραις.
 πᾶς δὲ κατηφείη βεβολημένος ἔστενεν ἀνὴρ.
- 205 μὴ τις ἐμὴν σειρήνα βάλοι νεμεσήμονι μύθῳ
 ἀτραπὸν ἀμνήστοιο διαστείχουσιν ἀνίης·
 ἠδύτερος μετὰ δάκρυ γέλωσ, μετὰ νοῦσον ὑγείη.
 οὐχ οὕτως ἀκάχησεν ἀπ' αἰθέρος ἐκχυμένη φλόξ
 ἀνέρας, ὅπποτε νῶτα κατέφλεγεν ἄχλοα γαίης,
- 210 μυρία καρφομένων ὅτε χεύματα σίξεν ἀναύρων,
 οὐδ' ὅτε καρποτόκοιο κατὰ χθονὸς οὐρανὸς αἶθων
 εὐρὸν χανῶν ᾧῖξε πύλας δηλήμονος ὄμβρου
 καὶ τραφερὸν ξύνωσε πέδον ῥοθίοισι θαλάσσης.
 Αὐτὰρ ἐμὸς σκηπτοῦχος ἀπότροπον ἄλγος ἀκούσας
- 215 οὐκ ἐπὶ δὴν ἐκάλυψε νόου σέλας, οὐδὲ κατηφῆς
 ἠρεμέειν τέτληκεν ἀεργέος ἄμμασιν ὄκνου,
 ἀλλὰ μινυθαδίας ἀπεσεῖσατο κέντρον ἀνίης,
 πρὸς δὲ πόνους ἦῖξε παλινδωμήτορας οἴκου.
 Τῷ δὲ παρεστηκυῖα σακέσπαλος ἔννεπε Ῥώμῃ
- 220 “παγκρατές, ὀλβιόμοιρε Δίκης ἔδος, ἔρμα πολήων,
 ἤρπασε βασκανίη με, χάρις δὲ τίς ἐστι Μεγαίρης,
 [ἔοτι σέθεν ζῶοντος †ἐγγύθεν ἐστὶν ἀρωγή]
 ὅτι σέθεν ζῶοντος ἐπέχραε κάλλει Ῥώμης.
 στήθεσιν ἡμετέροισι περιρραγῆς ἔλκος ἀνίσχει·
 ἀλλά, μάκαρ, (δύνασαι γὰρ ἐφ' ἔλκεϊ φάρμακα πάσσειν)
- 225 χεῖρα τετὴν προτίταινε, ῥηφενέος τροφὸν ὄλβου.
 πάντα κυβερνητῆρι τεῷ διέπουσα χαλιῶ
 ὑμετέροισι ὑπέθηκα τροπαιοφόροισι θριάμβοις.
 ἠρεμέει καὶ Μῆδος ἄναξ καὶ Κελτὶς ὀμοκλή,
 καὶ ξίφος ὑμετέροισι φιλοτήσιον ὥπασε θώκοις
- 230 Ἴνδὸς ἀνὴρ, ἐλέφαντας ἄγων καὶ μάργαρα πόντου·
 Καρχηδῶν γόνυ δοῦλον ἐμοῖς ἔκλινε τροπαίοις.
 εἰς ἐμὲ φορτὶς ἅπασα φερέσβιον ἐλπίδα τείνει,

Men fra den østligste hvælvbue løsnedes pludselig toppen, 200
og et parti af det krummende tag blev blandet med støvet.
Noget af dette faldt ned, mens andet (det lyder utroligt!)
syntes at samles i luften i flæng og svæve deroppe.
Tynget af sorg og fortræd da jamrede alle i byen.
Ingen må ramme min sang, min Sirene, med ondsindet tale, 205
hun, som så nødig vil gå ad erindringens sti: hun vil glemme!
Sødere er det at le efter gråd og stå op efter sygdom:
lynet fra himmelen slukked' jo ej de levendes livsmod,
dengang, det afbrændte jord og bjergenes vækstløse rygge,
udtørred' titusind strømmende løb med hvinende nedslag, 210
og da den glødende himmel sit gab slog op over jorden,
pumpede hærgende regnskyl ud over frodige marker
fra sine porte, og stormflod sleb ned de frugtbare sletter.
Straks da min kejser fornam en forfærdelig, smertende jamren,
skjulte hans tanke og gnist sig ikke ret længe; og ikke, 215
bundet af uvirksom ventetid, ku' han holde sig rolig.
Uviljens angreb blev kort, og han rysted' det lynhurtigt af sig:
hurtigt han ilede hen for at genrejse huset med omhu.
Roma, gudinden i harnisk, stod frem og begyndte at tale:
" Mægtige hersker, retfærdigheds sæde og byernes forsvar! 220
Niden har voldtaget mig! Dog en gave jeg får af Megaira, ¹⁰
[[når i din levetid hjælpen er nær]]
når hun nu angriber Roms, min skønhed, mens du er i live!
Smerten fra såret bli'r ved med at skære i hele mit hjerte.
Men, du salige mand (du kan smøre en salve på såret!),
udstræk din hånd, som nærer min rigdom og giver mig lykke! 225
Gennem din håndfaste magt kan jeg styre og tøjle de lande,
som jeg ved dine triumfer og sejre har lagt under riget.
Medernes fyrste og kelternes råb er nu bragt til tavshed.
Også den indiske mand vil sit sværd som et venskabspant lægge
ned for din trone, og perler han gi'r, ja selv elefanter! ¹¹ 230
Tilmed Karthago er nu som en træl på knæ for min sejr!
Skibe i hobetal strømmer til mig i håbet om velstand,

¹⁰Megaira er en af erinyerne, en hævnende skæbnegudinde.

¹¹Iflg. den byzantinske kronikør Malalas (Dindorf 484) modtog Justinian en indisk diplomatisk mission "med elefant" i 552.

κύκλιον εισορόωσα δρόμον διδυμάουος ἄρκτου,
 ὡς κεν ἐμοῖς τεκέεσσιν ἐπίρρυτον ὄλβου ὀρέξω·
 235 ἐμπορίην δ' ἀνάγοντες ἐπιπνεύουσιν ἀήται.
 ταῦτα τεοῖς καμάτοισιν ἐφέσπεται· ἀλλ' ἐπὶ πάσης
 ἀγλαΐης θημῶνι πεσεῖν ὑπὸ χεύματα Λήθης
 μήποτέ μοι, σκηπτοῦχε, τὸ θέσκελον ἔργον ἐάσης.
 οὐ γάρ, ἄναξ, εἰ καὶ σε καταπτήσουσιν κλιθέντα
 240 Αὔσονίοις θεσμοῖσιν ἀπείρονος ἔθνεα γαίης,
 εἰ καὶ πᾶσαν ἔδειμας ἐμοὶ πόλιν, οὔποτε δήεις
 σύμβολον ὑμετέροιο φαάντερον ἄλλο θεώκου.”
 “Ὡς φαμένη χαρίεντα λιλαίετο χεῖλεα πῆξαι
 ποσσὶν ἀνακτορέοισιν. ὁ δ' ἴλαον ἠθάδι Ἰώμη
 245 δεξιτερὴν ὠρεξεν ὑποκλάζουσας ἐγείρων.
 ἦκα δὲ μειδήσας, ἵνα μυρίον ἄλγος ἐλάσσει,
 εὐφροσύνης πλήθοντα ἀκηδέος ἔκφατο μύθους·
 “ῥίψον ἄχος, βασίλεια πόλις, μὴ θυμὸν ὀρίνης·
 ὡς βέλος οὐ νίκησε τεὸν σάκος οὐδέ τις ἄλλη
 250 ἄκλονον ἐστυφέλιξε τετὴν φρένα βάρβαρος αἰχμῆ,
 μηδὲ βαρυτλήτοισιν ὑποκλάζοιο μερίμναις.
 τέτλαθι, παμβασίλεια πόλις, μὴ θυμὸν ἀμύξης·
 καὶ γὰρ ἐμοῖς καμάτοισιν αἰοδοτέρην σε τελέσσω
 αὐτὶς ἀναστήσας κορυφὴν εὐάντυγα νηοῦ.”
 255 “Ὡς φάμενος τεμένεσσιν ἐπέιγετο, καὶ τάχα μύθου
 γείτονος ἔργον ἔην ταχινώτερον· ὀρνύμενος γὰρ
 ὡς θέμις οὐκ ἀνέμιμνε συνέμπορον ἀσπιδιώτην
 χρύσειον ἀγνάμπτοιο κατ' αὐχένος ὄρμου ἐλόντα,
 οὐ χρυσέην τινὰ ῥάβδον ἀεὶ προκέλευθον ἀνάκτων,
 260 οὐ στρατὸν ἠυορέησι κεκασμένον εὐποδος ἤβης,
 σὺνδρομον εὐόπλοιο μελαγκρήπιδα κελεύθου.
 ἕξαπίνης δ' ἐκάτερθε συνέρρεον ἄλλοθεν ἄλλοι
 προφθαμένου βασιλῆος· ἐπεκτύπεον δὲ βοεῖαι
 ἀνδρῶν στεινομένων κανάχιζε δὲ συμμιγὲς ἤχώ.
 265 ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ νηὸν ἐδύσατο καὶ βάσιν ἔγνω
 δώματος ἀστυφέλικτον, ὅλην ἔτρεψε μενοιωνὴν
 εἰς κορυφὴν περίμετρον, ἐπευφήμησε δὲ τέχνην

kursen de sætter mod nord, mod bjørne i kredsløb på him'len,
 så mine poder kan få af den rigdom, jeg gerne dem rækker,
 lasten, som vindene bringer herhen med den stadige brise. 235
 Dette er alt, hvad du sled for at nå! Så tillad dog aldrig,
 kejser og herre, at dette utrolige værk skal forsvinde
 ned under glemselens vande som hævn for min strålende rigdom.
 Mægtige kejser! Hvis nu alle folk, der er spredt over jorden,
 bøjer sig ydmygt for dig og lyder Ausoniens love, 240
 om du end bygged' fra grunden en by til min ære, du ville
 mangle et andet og skønnere pant på din magt og din væld!“
 Således talte hun, og de taknem'lige læber hun ville
 fæstne på kejserens fod. Men sin nådige højre han rakte
 ned til sin kæreste Roma på knæ, og han rejste den triste. 245
 Smilende mildt, for at han ku' fordrive umådelig pine,
 svarede kejseren da og sagde med ublandet glæde:
 ”Bydronning, bortkast din smerte, og vær nu ikke urolig!
 Fjendtlige pile er ikke trængt ind bag dit skjold, og barbarers
 lanser har ikke haft held at bringe dit sind ud af fatning! 250
 Stands nu din gråd, skønt du tynges så stærkt af al den bekymring!
 Tålmod, Altherskende By! Flå nu ikke dit hjerte i stykker!
 For jeg vil arbejde hårdt, så dit ry bliver større og større,
 når jeg har genrejst en smuk og velbuet kuppel på templet!“
 Således talt han hastede hen til pladsen ved kirken, 255
 handling gik forud for ord. Så opildnet var han nu blevet,
 at han ikke ku' stå, som han plejed' og vente på garden,
 dem, der har halsring af guld og ubøjelig nakke,
 ej heller staven af guld, der føres som vartegn for fyrster,
 vented' han på, eller på den snarrådige gardereskorte, ¹² 260
 unge og trænedede folk med sortsværtet fodtøj og våben.
 Pludselig strømmed' de til fra hver sin side, og stimled'
 sammen, men kejseren var draget væk. Da hørtes soldater
 tromme sørgmodigt på skjolde, en lyd som et rungende ekko.
 Men ved sin ankomst til kirken han så, at bygningens grundmur 265
 ikke var gået itu, han retted' sin brændende iver
 op mod det midterste hvælv deroppe, og kunsten og tanken

¹²Det drejer sig med al sandsynlighed om det korps af livvagter, som kaldtes 'excubitores'.

καὶ νόον Ἄνθεμιόιο κεκασμένον ἔμφροσι βουλή.
 κείνος ἀνὴρ τὰ πρῶτα θεμέλια πῆξατο νηοῦ
 270 εὐκαμάτων βουλήσιν ὑποδρήσων βασιλῆων,
 δεινὸς ἀνὴρ καὶ κέντρον ἐλεῖν καὶ σχῆμα χαράξαι,
 ὃς τοίχοις ἐνέηκε τόσον σθένος ὅσσον ἐρίζειν
 δαίμονος ἀντιβίοιο βαρυτλήτοισιν ἐρωαῖς.
 οὐ γὰρ ἀποτμηγέυτος ἐρικνήμοιο καρῆνου
 275 ὠκλασεν, ἀλλ' ἀδόνητον εὐκρήπιδι θεμείλω
 ἴχνος ἐπεστήριξεν· ἐπὶ προτέροισι δὲ τοίχοις
 ἰθυστῆρ μέγαλοιο παρ' Ἀὑσονίοισι θοώκου
 αὐτίς ἀμωμήτοιο χάριν δωμήσατο κόρσης.
 Ἄλλὰ τίς ἂν μέλψειεν ὅπως ὑψαύχενι κόσμῳ
 280 νηὸν ἀνεζώγησε; τίς ἄρκιός ἐστι χαράξαι
 μῆτιν ἀριστώδινα πολυσκήπτρου βασιλῆος;
 κείνα μὲν, ὧ σκηπτοῦχε, μεμηλότα τέκτονι τέχνη
 λείψομεν, εὐκαμάτων δὲ τεῶν ἐπὶ τέρματα μόχθων
 ἴξομαι, ἀρτιτέλεστον ἰδὼν σέβας, ὧ ἔπι πάσης
 285 θείος ἔρωσ ἀκτίνας ἀνεπτοίησεν ὀπωπῆς.
 πᾶς βροτὸς ἀγλαόμορφον ἐς οὐρανὸν ὄμμα τανύσσας
 οὐκ ἐπὶ δὴν τέτληκεν ἀναγναμφθέντι τραχήλω
 κύκλιον ἀστροχίτωνος ἰδεῖν λειμῶνα χορείης,
 ἀλλὰ καὶ ἐς χλοάουσαν ἀπήγαγεν ὄμμα κολώνην,
 290 καὶ ῥόον ἀνθεμόεντος ἰδεῖν ἐπόθησεν ἀναύρου
 καὶ στάχυν ἠβώοντα καὶ εὐδένδρου σκέπας ὕλης
 πῶεά τε σκαίρουτα καὶ ἀμφιέλικτον ἐλαίην,
 ἄμπελον εὐθαλέεσσιν ἐπικλιυθείσαν ὀράμμοις
 καὶ χαροποῦ γλαυκῶπιν ὑπὲρ πόντοιο γαλήνην
 295 ξαινομένην πλωτῆρος ἀλιβρέκτοισιν ἐρετμοῖς.
 εἰ δέ τις ἐν τεμένεσσι θεουδέσιν ἴχνος ἐρείσει,
 οὐκ ἐθέλει παλίνορσον ἄγειν πόδα, θελγομένοις δὲ
 ὄμμασιν ἔνθα καὶ ἔνθα πολύστροφον αὐχένα πάλλειν·
 πᾶς κόρος εὐπήληκος ἐλήλαται ἔκτοθεν οἴκου.
 300 τοῖον ἀειφρούρητος ἀμεμφέα νηὸν ἐγείρει
 κοίρανος ἀθανάτοιο θεοῦ χραισμῆτορι βουλή.
 σοῖς γάρ, ἄναξ, καμάτοισιν ἐφέλκεαι ἴλαον εἶναι

roste han højt hos Anthemios¹³, og hans forstandige planer.
 Det var den mand, som fæstnede først den nederste grundsten,
 tjenstvilligt satte i værk de grundige planer fra hoffet. 270
 Han var en ørn til at afsætte punkter og tegne en opstalt,
 og havde råstyrke lagt i muren og kraft til at modstå
 onde dæmoner i al deres nedrige, kraftfulde tyngde.
 Og da den velgjorte hvælving faldt ned, stod muren tilbage,
 fast med urokkelig vægt på den vellagte sokkel den hviled'. 275
 Styrmand for Romernes magt nu fatted' en hurtig beslutning:
 straks skulle bygningens top, en kuppel med fuldkomment ydre
 rejses på mure, som stod fra førhen og stadig ku' bruges.
 Hvem kan besynge hvordan, han genrejste templet i skønhed,
 knejsende højt? Og hvem formår at beskrive den omhu, 280
 kejseren lagde - trods sorg og mange slags modgang - i værket?
 Tekniske spørgsmål om bygningens kunst, min kejser og herre,
 lader jeg ligge og springer nu frem til målet, du stræbte
 efter at opnå: jeg ser nu et underværk, fuldendt og færdigt,
 og en guddommelig gnist bliver tændt, hos den, der beskuer. 285
 Mennesket plejer at rette sit blik mod den glitrende himmel,
 dog ikke længe man kan med hovedet bagover skue
 stjernernes blomstrende eng i evig snurrende runddans.
 Blikket må sænkes og finde sin vej til de grønklædte bakker,
 eller fornøjes ved bjergbækkens strøm og frodige rislen, 290
 nyde det groende aks eller træernes dejlige kronsål,
 flokke af vuggende får, og et olietræs knudrede grene,
 eller en vinstok, der bøjes mod jord af frugttunge klaser,
 kigge på havet og nyde den blå og glitrende flade,
 som piskes op af sømandens slag med de plaskende årer. 295
 Men hvis man styrer sin gang derind i det hellige tempel,
 ønsker man aldrig at dreje omkring og gå ud, men fortryllet
 står man og kigger snart her og snart dér, og drejer sin nakke:
 mæthed er ukendt og findes kun langt fra den hvælvede bygning!
 Sådan et tempel blev rejst af vor hersker, så fejlfrit, og altid 300
 lod han sig styre af gavnlige råd fra udødelig Guddom.
 Fyrste, du sled og du slæbte, for mildhed hos Kristus at finde,

¹³Anthemios fra Tralles, den ene af *Hagia Sophias* to kendte arkitekter. Den anden var Isidor fra Milet.

Χριστὸν ὑπερκύδαντα διαμπερές. οὐ γὰρ ἐρείσαι
 Ὅσσαν ἐρικυήμιδα κατ' Οὐλύμποιο καρήνων
 305 ἤθελες, οὐκ Ὅσσης ὑπὲρ αὐχένα Πήλιον ἔλκειν,
 ἀμβατὸν ἀνδρομέοισιν ὑπ' ἵχνεσιν αἰθέρα τεύχων·
 ἀλλ' ὁσίοις μόχθοισιν ὑπέρτερον ἐλπίδος ἔργον
 ἐξανύσας ὀρέων μὲν ἐπεμβάδος οὔτι χατίζεις,
 ὥς κεν ἀναίξειας ἐς οὐρανόν, εὐσεβίης δὲ
 310 ἰθυπόρους πτερύγεσσι πρὸς αἰθέρα δίον ἐλαύνεις.
 Ἄλλὰ τί δηθύνω λαθικηδέος ἡμαρ ἐορτῆς
 ὑμνήσαι; τί δὲ μῦθον ἐλίσσομεν ἔκτοθι νηοῦ;
 ἴομεν ἐν τεμένεσσι, θεοῦ δ' ὑμνήσατε μύσται
 ἰκέσιον καλέοντες ἐμῶν χραισμήτορα μύθων.
 315 Ἄρτι μὲν ἀμβλυθεῖσα γένυν μετὰ βότρυας ἄρπη
 ἐσσομένης ἀνέμιμνε θερειγενὲς ἔργον ἀμάλλης,
 ἡέλιος δὲ νότοιο παρὰ πτερὸν ἡνία πάλλων
 αἰγὸς ἐς ἰχθυόεντος ἀθαλπέας ἤλαε μοίρας,
 ἄρτι κατηφήσαντα λιπῶν ἀφετῆρα βελέμνων.
 320 ἤλυθε δ' ἠριγένεια σεβάσμιος, οἰγομένη δὲ
 ἀμβροτος ἀρτιδόμοιο πύλη μυκήσατο νηοῦ,
 λαὸν ἔσω καλέουσα καὶ ἥρανον. εὐτε κελαινὴ
 νύξ μινύθει καὶ πᾶσιν ἀέξεται ἡμάτιον φῶς,
 ὥς ἔτεδὸν μινύθει μεγάλου νηοῖο φανέντος
 325 νύξ ἀχέων καὶ πάντας ἐπέδραμε χάρματος αἴγλη.
 ἔπρεπέ σοι, σκηπτοῦχε μεγασθενές, ἔπρεπε Ἑρώμη,
 ἔπρεπεν ἀμβροσίοιο θεοῦ προκέλευθον ἐορτῆς
 ὑμετέροις λαοῖσι θύρην νηοῖο πετάσσαι·
 ἔπρεπεν ἐξείης μετὰ θέσκελον ἡμαρ ἐκείνο
 330 ζωτοκόου Χριστοῖο γενέθλιον ἡμαρ ἰκέσθαι.
 καὶ δὴ νύξ τετέλεστο προηγέτις εὐποδος ἡοῦς
 εὐφροσύνην καλέουσα, θεοῦ δ' ὑπεδέξατο κῆρυξ
 ἀμβροτος ἀγρύπνοιο Πλάτων κελάδημα χορείης
 θεσπεσίους τεμένεσσιν ἐοῖς, ὅθι μυστίδι φωνῇ

304–306 *Od.* 9.313–316 : *Luc. Charon* 3–4 : *Ov. Met.* 1.151–153 318 *Nonn. Dionys.* 38.279

333 Πλάτων] dubitanter con. Friedländer : λαῶν cod.

han som almægtig i evighed er. Du ønsked' jo ikke
Ossa, det stridsklædte bjerg, helt op på Olympen at sætte,
eller at Pelions spir hejstes op på toppen af Ossa, 305
bygge en menneskevej, som førte dig opad mod himlen.
Nej, nu et højere værk med en helhjertet indsats er fuldført,
større end håbet, og bjergenes trin du ikke behøver.
Og hvis du skulle til himmelen op, så ville du flyve
opad i luften mod Gud på fromhedens hurtige vinger. 310

Men hvorfor udskyde sang om den fest, der dulmer bekymring?
Hvorfor stå udenfor, her? Og spinde mit ord om til digte?
Nu går vi ind til det hellige sted. Så syng da, I præster!
Anrån den nådige Gud, så han lytter til mig og min digtning!

Nylig, da seglenes skær var sløvet ved vinhøstens slutning, 315
vented' de blot på den kommende høst af bugnende kornaks.
Solen har også sat fart i sin vogn, og med søndenvindsvinger
kørte den op mod den skællede ¹⁴ Stenbuds koldeste egne.
Skytten, der tit bringer sorg, den forlod, og alle hans pile.
Ophøjet morgengry så man nu komme, og himmelske porte 320
ind til det genrejste tempel gik op, det lød som en rungen,
og kaldte folket og kejseren ind. Nu natten, den sorte,
svinder, og dagslyset vokser sig stærkt til glæde for alle,
li'som den sorgfulde nat rent faktisk svandt bort da det store
tempel ku' skimtes, og glæden ved dagslyset opsøgte alle. 325
Det var dig værdigt, du mægtige drot, og værdigt for Roma,
værdigt det romerske folk, at døren til kirken blev åbnet,
som du befalede, og på festen for Gud, som er evig,
værdigt at dagen som kom efter denne så hellige festdag
netop var fødselsdagsfest for Kristus, som giver os livet. 330
Natten er sandelig endt, nu følger det yndige daggry,
kalder til munterhed. Og som guddommelig udsending modtog
Platon, den hellige mand, den natlige, messende korsang
inde i kirken, som bærer hans navn ¹⁵ og hvor præsternes stemmer

¹⁴I senantik ikonografi afbildes Stenbukken sommetider med fiskehale.

¹⁵En kirke indviet til ære for den hellige Platon fra Ankara, dræbt under kejser Decius' kristenforfølgelser, var blevet opført tæt ved Konstantins Forum i Konstantinopel under kejser Anastasios i beg. af 500-tallet og restaureret af Justinian efter sin tronbestigelse. Kronikøren Theophanes (de Boor 238) beretter, at der afholdtes en vigilie her om aftenen d. 23. december før selve genindvielsesceremonien d. 24. dec. 562.

335 παννυχίους Χριστοῖο βιαρκέος ἄνδρες ὕμνους
 ἀσπασίως ἐβόησαν ἀσιγήτοισιν αἰοδαῖς.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ σκιόεσσαν ἀναστείλασα καλύπτρην
 οὐρανίας ῥοδόπηχης ὑπέδραμεν ἄντυγας αἶγλη,
 δὴ τότε λαὸς ἅπας συναγείρετο, πᾶς τε θωάκων
 340 ἀρχός, ὑποδρήσσω σθεναροῦ βασιλῆος ἐφειμαῖς
 καὶ Χριστῷ βασιλῆϊ χαρίσια δῶρα κομίζων,
 ἱκεσίοις στομάτεσσι θεουδέας ἤπνευ ὕμνους,
 ἄργυφον εὐκαμάτοις ὑπὸ χεῖρεσι κηρὸν ἀνάπτων.
 ἔσπετο δ' ἀρητήρ, ἱερῆς δ' ἐξῆρχε χορείης,
 345 ἀρητήρ πολὺμνος, ὃν ἄξιον εὐρετο νηοῦ
 Αὐσονίων σκηπτοῦχος· ὄλης δ' ἐστείνετο Ῥώμης
 ἀτραπὸς εὐρυάγνια. μολῶν δ' ἐπὶ θέσπιδας αὐλὰς
 δῆμος ἅπας ἐπέβωσε χαρίσιον, οὐρανίας δὲ
 ἀχράντους ἐδόκησεν ἐς ἄντυγας ἴχνια θέσθαι.
 350 Οἷξατέ μοι κληῖδα θεουδέες, οἷξατε, μύσται,
 οἷξατε δ' ἡμετέροισιν ἀνάκτορα θέσκελα μύθοις,
 εὐχωλὴν δ' ἐπέεσσι κομίσσατε· καὶ γὰρ ἀνάγκη
 ἀπτομένους βαλβίδος ἐς ὑμέας ὄμμα τανύσσαι.
 Τρισσὰ μὲν ἀντολικῶν ἀναπέπταται ἔνδια κύκλων
 355 ἡμιτόμων· ὑψοῦ δὲ μετ' ὄρθιον αὐχένα τοίχων
 σφαίρης τετρατόμοιο λάχος τὸ τέταρτον ἀνέρπει,
 οἶον ὑπὲρ τριλόφοιο καρῆατος, ὑψόθι νώτων,
 σχῆμα πολυγλήνοισι ταῶς πετερύγεσσι ἐγείρει.
 κόγχας ταῦτα κάρηνα σοφοὶ τεχνήμονι μύθῳ
 360 ἄνδρες ἠυδάξαντο· τὸ δ' ἀτρεκές, εἴτ' ἀπὸ κόγχου
 εἰναλίου καλέουσι δαήμονες εἴτ' ἀπὸ τέχνης,
 αὐτοὶ που δεδάασι. μέση δ' ἐζώσατο θώκους
 μυστιπόλους καὶ βάθρα περιδρομα. καὶ τὸ μὲν αὐτῶν
 ὑστατίην ὑπὸ πέζαν ἀολλίζουσα συνέλκει
 365 ἐγγύτερον περὶ κέντρον ἐπὶ χθονός· ὅσσα δ' ἀνίσχει
 ὑψόθεν, εὐρύνουσι διάστασιν ἄχρι θωάκων
 ἀργυρέων κατὰ βαιόν, ἀεξομένοισι δὲ κύκλοις
 αἰὲν ἐπεμβαίνουσιν ἐπειλίσσουσι κεραίην.
 Τὴν δὲ μετεκδέχεται κρατεροῖς ἀραρυῖα θεμείλοις

350 Ps. 23.7 : Il. 24.455.

fremførte hymner til pris for Kristus som 'Giver af livet' 335
uden en eneste gang at standse vigiliens lovsang.

Men da med roser i favn det tidlige morgenlys stråled'
opad langs himlenes hvælv og kastede skyggen til side,
samledes netop den hele befolkning og alle, som førte
kejslerligt hverv. Og de tjente den mægtige herskers befaling, 340
da de taknem'ligt bar gaver til Krist, den himmelske kejser,
fra deres læber den hellige sang og hymner lod klinge,
tændte de sølvhvide lys, og holdt dem med ivrige hænder.
Derefter fulgte den præst, som styred' det hellige indtog.

Denne var præsten, som roses så højt og værdig til kirkens 345
styre blev fundet af romernes drot. Og ud over byen
snævrede gaderne til, for alle begav sig til kirkens
hellige haller og takkede Gud; de syntes at himlens
buer i renhed og pragt sit billed' på jorden aftegnet'.
Åbn nu porten for mig, gudfrygtige! Åbn den, præster! ¹⁶ 350
Lad mine vers lukke op for guddommeligt ophøjet tempel!
Ledsag mit digt med en bøn! For det er kutyme at alle,
som træder ind over tærsklen, på jer deres øjne må fæstne.

Tre halverede kredse kan ses på den østlige side 355
udfoldet. Højere op, på murernes stejleste skuldre,
klatrer en fjerde med form som en kugle, men skåret i kvarte,
ligesom påfuglen over sin hjelmbusk med trefork på ho'det,
højt over ryggen sin fjerdragt slår ud, med mangefold øjne.

"Konker", det er vist det ord, som bygmestre bruger for disse 360
øverste toppe; men om betegnelsen synes at komme
netop af muslingeskaller i havstokken eller af kunsten,
ved de nok selv. Den midterste kranses af sæder for præster,
hvorom en trappe er ført, med halvcirkeltrin, og de mødes
nede i gulvhøjde længere inde ved midten af rummet.

Men efterhånden de vider sig ud, som de vokser i højden, 365
indtil de når til de sølvbeslåede troner deroppe.

Lidt efter lidt de øges i kredsen og trinene ender
ude ved væggen, i form som et rundbuet horn fra en okse.

Føjet til apsissens hvælv, dér finder man endnu en bue,

---

¹⁶Der anes en reference til anvendelsen af Ps. 23 i ritualen for kirkeindvielser (*τὰ ἐγκαίνια*), forklædt i homerisk sprogdragt.

370 ἐς βάσιν εὐθύγραμμος ὑπερθε δὲ κύκλιος ἄντυξ,
 σχήμασιν οὐ σφαίρης ἐναλίγκιος, ἀλλὰ κυλίνδρου
 ἀνδιχα τεμνομένοιο. δὴ δ' εὐκίονας ἄλλας
 κόγχας ἀμφοτέρωθι προβάλλεται ἐς δύσιν ἔρπειν,
 οἷάπερ ἕκτανύουσα περιγναμφθέντας ἀγοστούς,
 375 λαὸν ὅπως πολύμνον ἐοῖς ἀγκάσσεται οἴκοις.
 καὶ τὰς μὲν χρυσέοισιν ἐλαφρίζουσι καρήνοισι
 στικτοὶ πορφυρέοισιν ἀποστίλβουτες ἀώτοις
 κίονες, ἡμιτμήγι περισταδὸν ἄντυγι κύκλου,
 ἄχθος ἀερτάζοντες ὑπέρβιον, οὓς ποτε Θήβης
 380 Νειλῶης ἐλόχευσαν ἐϋκνήμιδες ἐρίπναι.
 κίοσι μὲν δοιοῖσιν αἰείρεται ἔνθα καὶ ἔνθα
 ἀμφοτέρης ἀψίδος ἐδέθλια· τριχθαδίας δὲ
 ἡμιτελείς ἀψίδας ὀλίζονας ἴχνεσι κόγχης
 ἄνδρες ὑπειλίξαντο δαήμονες, ὧν ὑπὸ πέζαν
 385 κίονες ἰδρύσαντο καρῆατα δέσμια χαλκῶ,
 γλυπτὰ, χρυσεότευκτα, παραπλάζοντα μερίμνας.
 εἰσὶ δὲ πορφυρέαις ἐπὶ κίοσι κίονες ἄλλαι,
 ἀγλαὰ Θεσσαλικῆς χλοερώπιδος ἄνθεα πέτρης·
 ἔνθα (σὺ) θηλυτέρων ὑπερώϊα καλὰ νοήσεις.
 390 σχῆ (μα δ' ὄ)λον φορέουσιν, ὃ νειόθεν ἔστιν ιδέσθαι·
 ἔξ δ' (ὑπὸ Θ)εσσαλικοῖσι καὶ οὐ δύο κίοσι λάμπει.
 ἔστι δὲ θαμβῆσαι νόον ἀνέρος, ὅς ποτε δοιαῖς
 πήξατο θαρσαλέως ἐπὶ κίοσι τρισσάκι δοιάς,
 οὐδὲ βάσιν κενεοῖο κατ' ἠέρος ἔτρεσε πήξαι.
 395 πάντα δὲ Θεσσαλικοῖο μεταίχμια κίονος ἀνὴρ
 λαϊνέοις ἔφραξεν ἐρείσμασιν, ἔνθα κλιθεῖσαι
 ἐργοπόνους ἀγκῶνας ἐπηρείσαντο γυναῖκες.
 Οὕτως ἀντολικὰς μὲν ἐπ' ἄντυγας ὄμμα τανύσσας
 θάμβος ἀειδίνητον ἐσόψει. ἀλλ' ἐπὶ πάσαις
 400 ἐκφύεται πολύκυκλον ὑπὲρ σκέπας οἷά τις ἄλλη
 ἀψὶς ἠερόφοιτος, ἀνευρύνουσα κεραίην
 ἠέρι κολπωθεῖσαν, αἰσσει δ' ἄχρι καρήνου
 ἄχρι βαθυκνήμοιο καὶ ἄντυγος, ἧς κατὰ νῶτον
 πυθμένας ἐρρίζωσε μέσου κόρυς ἄμβροτος οἴκου.

fast forankret den står, på stærkeste sokkel den hviler. 370
 Rektangelformet den er i grundplan, dog rundet foroven,
 ikke som kugle, men som halveret cylinder. Og søjler
 udsmykker endnu et par af konker, mod vest de sig smyger,
 li'som den midterste strækker sig ud med et krummende favntag,
 ud for at give et hjem til skaren af ærede præster. 375
 Konkerne svæver så let på blanke, porfyrrøde søjler,
 blomsterspraglede står de med guldkapitæler og stråler,
 opstillet rundt langs med den halvkredsformede niche,
 bærende højt i vejret en vægt så utrolig. Ved Nilen,
 lige ved Theben engang de fødtes i vældige stenbrud. 380
 Søjler i par ved par er sat til at løfte apsidens
 basis. Og nedefra op de dygtige bygmestre mindre
 halvkupler flettede ind under apsissens tredelte sokkel.
 Opstillet under dem er der søjler med ringe af bronze,
 og deres ho'der er smukt skåret ud og kunstfærdigt forgyldte: 385
 straks man dem ser, bliver hverdagsbekymringer fjernet fra sindet!
 Men på de røde porfyrsøjler står der så endnu en række
 søjler, af grønspraglet marmor bragt ned fra Thessaliens bjerge.
 Der vil du finde et smukt galleri, beregnet for kvinder,
 formen er fuldstændig ligesom det, du kan se nedenunder, 390
 blot er der ikke kun to, men seks thessaliske søjler.
 Det er en underfuld sag at gætte, hvad manden mon tænkte,
 dengang han voveligt to gange tre på dobbelte skafter
 satte, og ikke veg bort fra at plante en søjle i luften!
 Mellemrummene mellem de lyse thessaliske søjler 395
 fyldte han ud med et rækværk af sten, så kvinderne kunne
 finde sig støtte og rast til trætte og udslidte arme.
 Sådan et hvirvlende syn dig møder forbavset, når øjet
 vendes mod bygningens buer mod øst, men over dem alle,
 oven på alle de rundede hvælv, der vokser en anden 400
 halvkuppel frem, og svævende oppe i luften den breder
 ud sit svulmende sejl i en bue og stræber mod toppen.
 Helt deroppe en kant i bueform bærer på ryggen
 roden af himmelgjort hjelmformet hvælv i midten af kirken.

405 ὡς ἡ μὲν βαθύκολπος ἀνέσσυται ἡέρι κόγχῃ,
ὑψόθεν ἀντέλλουσα μία, τρισσοῖσι δὲ κόλποις
νέρθεν ἐπεμβεβαυῖα· διατμηγείσα δὲ νώτοις
πένταχα μοιρηθέντα δοχήϊα φωτὸς ἀνοίγει,
λεπταλαίς ὑάλοις κεκαλυμμένα, τῶν διὰ μέσσης
410 φαιδρὸν ἀπαστράπτουσα ῥοδόσφυρος ἔρχται ἡώς.

---

410 Quint. Smyrn. *Posthomerica* 1.138

Således springer den op som en dybtsvunget konke i vejret.
Øverst den stiger som én, men er tredelt forneden og bærer
skalformen oppe. Og fem er det antal af huller i muren,
spredt over buen, der ses som lyskilder inde i rummet,
dækket af fint forarbejdede glas. Og ind gennem disse
vandrer med stråleklart lys det rosenanklede daggry.

405

410